

145 ani de la proclamarea Independenței României

NR. 4 (20) aprilie 2022

Cetatea Cavalerilor

Fondator: Col. r. Dr. Constantin MOȘINCAT
Editor: Asociația Națională a Cavalerilor de Clio
Editura Tipo MC, Oradea-2020

Cartea Mea e și a Ta! ISSN 2734-6889 - ISSN-L 2734 - 6889

EMINESCU - PRIMA JERTFĂ POLITICĂ PE ALTARUL DACIEI MARI¹

Conf. univ. Dr. Aurel DAVID

*„Suntem români, vrem să rămânem români
și cerem egala îndreptățire a națiunii noastre”.*

Mihai Eminescu

Preambul

● „Dacia Mare” a constituit un proiect etno-politico-statal elaborat la începutul secolului al XIX-lea de către boieri patrioți. El a fost reluat de către revoluționarii pașoptiști și continuat de patrioții români în a doua jumătate a secolului al XIX-lea. A eșuat atât din cauza obedienței puterii politice față de marile puteri, cât și a presiunilor acestora.

● Denumirea proiectului ar putea constitui o enigmă, în contextul în care se atribuisse țării numele de România. Promotorii săi au considerat că redescoperirea și asumarea identității, dar și recuperarea unor părți din vatra originală de viațuire, smulse de imperiile vecine, constituie o datorie națională și o problemă de conștiință.

● Mihai Eminescu, cel mai important dintre promotori, a înțeles că refacerea unității spațiului străvechii Dacii era pentru români o problemă de renaștere națională, iar nu o simplă „afacere”, așa cum încercau să o exploateze marile imperii vecine în folos propriu.

1. Premise

● Precum se cunoaște, începând din secolul al XVIII-lea, când trei mari imperii (otoman, țarist și habsburgic) înconjuraseră, practic, vatra de viațuire a neamului românesc și se confruntau pentru acest spațiu chiar în interiorul său, în marile cancelarii s-au făcut proiecte, unele oculte, care vizau reconstituirea Daciei, ca stat-tampon între acestea.

Ideea constituirii unui stat (regat) cu numele „Dacia”, care să cuprindă teritoriile ale străvechii Dacii, a devenit problemă de negociere între imperiile europene, în contextul războaielor napoleoniene de la începutul secolului al XIX-lea. Boierii români patrioți visau la unirea Principatelor în „Dacia” sau „Valahia Mare”, iar imperiile vecine se târguiau să obțină foloase din unirea Ardealului cu Principatele Dunărene, formând „regatul Dacia”. [1]

● Atât imperiul habsburgic, cât și cel țarist, au dorit, în anumite con-texte geopolitice, formarea unui stat-tamon, cu numele Dacia, însă fiecare voia să-l ia sub tutelă proprie: „Dacia austriacă” urma să încorporeze Ardealul unit cu Principatele, iar „Dacia rusească” urma să încorporeze Țara Românească (Valahia), Moldova și Dobrogea. Deci, fiecare imperiu vecin voia o Dacie a lui, și nu o Dacie românească. Numele „Dacia” a constituit premisa pe fundamentul căreia, începând de la revoluția pașoptistă, a fost gândită refacerea statalității românești în vatra ancestrală a neamului. O pleiadă de filosofi, istorici, sociologi sau

¹ Studiul a fost prezentat la Sesiunea anuală de comunicări științifice a Universității „Spiru Haret”, 2009. Studiul a fost tipărit în „*Studii și cercetări de Dacoromânică*”, Revista Academiei Dacoromâne, anul I, nr. 1, 2011, p. 59-74

145 ani de la proclamarea Independenței României

revoluționari reprezentând așa-numita „generație pașoptistă”, s-au apucat cu înflăcărare revoluționară de o activitate laborioasă pentru redefinirea națiunii române.[3] Este important de menționat că Eminescu a cunoscut aceste proiecte, unii dintre autorii lor, îndeosebi învățații ardeleni, fiindu-i mentori îndeosebi în perioada studiilor sale la Viena. [4]

2. Pregătirea proiectului „Dacia Mare”

● Pregătirea proiectului „Dacia Mare”, în care Eminescu s-a implicat cu mintea și cu fapta, a parcurs două etape: asumarea și recunoașterea identității naționale și acțiunea pentru restaurarea istoriei naționale.

● Unirea Principatelor, în anul 1859, sub conducerea lui Alexandru Ioan Cuza, a constituit, pe fond, primul mare pas vizând realizarea, prin cuget și faptă românească, a proiectului Daciei Mari.

Pentru imperiile vecine, numele „Dacia”, ca entitate socio-politică gândită exclusiv din perspectivă românească, era considerat un atentat la ordinea stabilită prin tratatele pe care le semnaseră de curând. De asemenea, instalarea unui prinț german pe tronul României, în anul 1866, a fost percepută ca intrare a acesteia în așa-numita „ordine germană”.

● La vârsta de 17 ani, Eminescu, simțind nevoia să reînvie mândria națională, [„] a publicat în revista „Familia” (2 aprilie 1867) poema patetică: „Ce-ți doresc eu ție, dulce Românie” și a devenit principalul promotor al punerii în aplicare a devizei „În unire e tăria”. [6] Așa s-a născut ideea organizării unei manifestări spirituale a întregii vetre de viețuire a neamului, într-un loc cu cea mai adâncă semnificație istorică: serbare de la Putna, prilejuită de împlinirea a 400 de ani de la târnosirea mănăstirii Putna de către Ștefan cel Mare. Această serbare, desfășurată în zilele de 15-16 august 1871, a constituit, în fapt, cel dintâi congres al românilor de pretutindeni. Cu acel prilej, la mormântul voievodal, Eminescu a recitat poezia „Doină populară” – prima variantă a cunoscutei poeme „Doina” –, primită, precum se cunoaște, cu multă însuflețire de către cei prezenți, întrucât reflecta dorința fierbinte de eliberare a teritoriilor românești „de la Nistru pân la Tisa” de sub dominație străină.

3. Propagarea și răspândirea ideii de „Dacia Mare”

● După revenirea în țară și stabilirea la Iași, Eminescu a militat cu o energie nemaiîntâlnită până atunci pentru reconstrucția unității etno-politico-statale românești. Însă, la demararea proiectului de reconstrucție a statalității românești a constatat că în calea acestuia existau două piedici fundamentale: „elementul de disoluțiune”, „demagogia României”, căruia i se alătura așa-numita „pătură superpusă”, răsărită din amestecul scursurilor orientale și occidentale, fără tradiții, fără patrie sau naționalitate hotărâtă”. [7] Posibilitatea inițierii noului proiect etno-politico-statal românesc a fost între-văzută odată cu înființarea, la Cernăuți, în octombrie 1875, a Societății „Arboroasa”. [8] În contextul izbucnirii „crizei orientale”, Eminescu a crezut că s-au ivit condițiile pentru reconstrucția etno-politico-statală românească și a trecut la ofensivă. El a atras atenția că obstacolul cel mai mare în calea realizării proiectului „Daciei Mari” era Austro-Ungaria. [9] În conlucrare cu conducerea Societății „Arboroasa”, Eminescu a gândit și proiectat acțiuni menite să atragă atenția asupra situației românilor încorporați în Imperiul austro-ungar. [10] Astfel, a intrat în atenția serviciilor de informații ale Austro-Ungariei, fiind urmărit potrivit canoanelor activității serviciilor secrete.

● În octombrie 1877, în plin război ruso-româno-turc, când cea mai mare parte a intelectualității române era angajată cu condeii și cuvântul scris în susținerea războiului cu turcii, Societatea „Arboroasa” și-a asumat riscul de a înfrunta pe față autoritățile austro-ungare. Drept urmare, autori-tățile imperiale austro-ungare au arestat cinci membri ai acesteia, între care s-a aflat și Ciprian Porumbescu, iar societatea a fost desființată. Eminescu a luat cunoștință, pe diverse căi, despre ancheta deschisă de autoritățile austro-ungare în legătură cu activitatea „Arboroasei”, acuzând curtea din Viena de nesocotirea unității nației românești. În acest fel, n-a făcut decât să-și îngroașe dosarul întocmit de către Biroul Informativ din Viena, care începea să conceapă acțiuni menite să anihileze manifestărilor sale „naționaliste”. [11]

Însă dezamăgirea lui a fost mare, constatând că autoritățile statului român n-au sprijinit sub nici o formă acțiunea Societății „Arboroasa”. Pe acest fond de evenimente, în noiembrie 1877 Eminescu a ajuns la București, devenind redactor la ziarul „Timpul”, ziarul oficial al Partidului Conser-vator. Și-a început colaborarea la ziarul respectiv în 24 noiembrie 1877 cu articolul „Bălcescu și urmașii săi”.

● În scurt timp, Eminescu s-a avântat într-o vastă activitate publicistică destinată emancipării neamului și apărării memoriei acestuia. Patriotismul a rămas calitatea lui definitorie. Probabil că junimiștii care l-au recomandat pentru ziarul „Timpul” nu și-au dat seama că Eminescu era un naționalist neclintit, care nu putea fi modelat în spirit politicianist decât zdrobindu-l fizic (ori l-au adus de la Iași la București, pentru a-l ține sub observare!). Evenimentul care a marcat fundamental activitatea sa pe tărâm politico-social a fost Congresul de la Berlin, convocat la 1 iulie 1878 de către cele șapte puteri europene.

● Eminescu, care știa că trăiește în România, stat european, denumit astfel din anul 1862, a auzit că marile puteri foloseau încă sintagma „Principatele Unite Române” pentru a desemna statul român. Mai mult, România nu fusese invitată acolo ca țară învingătoare în războiul antiotoman și nici nu fusese tratată ca atare. El a reacționat extrem de dur față de umi-lirea statului român și, fără aprobarea forurilor de conducere ale Partidului Conservator, a angajat ziarul „Timpul” într-o campanie de presă împotriva modificării Constituției în sensul cerut de marile puteri europene.[12]

În același timp, a devenit o problemă pentru politicieni, inclusiv pentru conservatori, ideile sale fiind considerate „periculoase”.

● Eminescu a ajuns la concluzia că pentru a da viață proiectului respectiv era nevoie de jertfă. Această idee a fost exprimată, la 1 septembrie 1879, când în „Convorbiri literare” a publicat poezia „Rugăciunea unui dac” (dacul fiind considerat simbolul jertfei pentru neam și vatră!). El și-a îndemnat semenii să se închine Tatălui Ceresc (numit „Părinte”), cel care a dat „suflet zeilor” și „fericire lumii”, pe care-l numea „izvorul de mântuire al omenirii” și-l considera „moartea morții și învierea vieții”. Mesajul „Rugăciunii...”, este, pe fond, vinovăția majoră pentru că „dacul” n-a putut contracara umiliința pe care marile puteri i-au impus-o și cere să plătească prin moarte (intrarea în „vecinicul repaus”) pentru această vinovăție.

Proiectul etno-politico-statal gândit de Eminescu, eminent anti-austro-ungar, s-a lovit de obediența partidelor politice, mai ales a politicienilor, în primul rând a conservatorilor, dar și a unor liberali față de Puterile Centrale. [13] Împotriva lui Eminescu s-au coalizat toți cei care s-au auto-declarat din interes politic apărători ai „românismului”. Cu toți aceștia, Eminescu s-a simțit obligat să poarte o polemică publică extrem de violentă, fapt ce i-a creat și mai mulți dușmani.

La rândul lor, agenții serviciilor de informații austro-ungare, care au urmărit cu rigoare ideile lui Eminescu și erau la curent cu „visele” sale, numeau statul preconizat de el „Dacisches Kaiserreich”. [14] Numele lui Eminescu devenise cunoscut în cercurile politice austro-ungare, iar avertismentele au început să-i sperie pe politicienii români. De la Viena, ambasadorul liberalilor, conservatorul Petre P. Carp, a transmis în țară semnalul reducerii la tăcere a lui Eminescu. Acesta a fost exprimat într-o scri-soare trimisă lui Titu Maiorescu, în care îi atrăgea atenția pe un ton imperativ: „Și mai potoliți-l pe Eminescu!”. [15]

● Eminescu nu și-a abandonat crezul în reconstruirea statalității românești, care trebuia să aibă ca suport teritorial spațiul vechii Dacii. Însă, a fost conștient că în acel context nu trebuiau implicate „pe față” autoritățile tânărului și firavului stat român. De aceea, a recomandat o neutralitate activă, pentru a feri România de consecințele unei confruntări directe între cele două imperii. Cu inteligența-i recunoscută, el a încercat să le explice politicienilor momentului că „situația noastră excepțională ne învață că una din condițiile, de nu ale existenței, dar ale păcii și dezvoltării noastre liniștite, e ca să trăim în pace cu amândoi vecinii (imperiile țarist și austro-ungar, n.ns.) și să lăsăm ca echilibrul între puterile lor să fie garanția neutralității noastre”. [16]

● În condițiile înăsprii prigoanei autorităților austro-ungare împotriva românilor încorporați în imperiu, la București, cu sprijinul lui C.A. Rosetti, studenții români transilvăneni Gheorghe Secășanu și Gheorghe Ocășanu au pus bazele societății iridenta română („România Irridenta”), al cărui obiectiv imediat era contracararea politicii de deznaționalizare și de maghia-rizare a românilor din Ungaria. În vara anului 1881, „România Irridenta” a pus în circulație o hartă cu Banatul până la Tisa, Transilvania și Bucovina, toate considerate „teritorii române”. [17] Această hartă care proclama „teritorii române” provinciile istorice Banatul, Transilvania și Bucovina a fost semnalul reluării cu vigoare a luptei pentru eliberarea românilor aflați sub stăpânirea Imperiului austro-ungar și unirea teritoriilor respective cu „patria mamă”, pentru a reconstitui Dacia Mare.

145 ani de la proclamarea Independenței României

● Eminescu s-a alăturat cu toată ființa și priceperea sa reprezentanților românilor ardeleni și bucovineni stabiliți în București, care se simțeau abandonate de către puterea politică „din țară” în lupta pentru câștigarea drepturilor naționale. Ideea „Daciei Mari” a fost răspândită și a prins repede rădăcini chiar și în interiorul oștirii române. Cu ocazia deschiderii unei expoziții organizate la Sibiu, la care a fost invitat ca delegat al statului român și generalul-medic Carol Davilla, acesta „și-a afirmat ideile cu privire la Marea-Dacie” și a dispus „să fie îndepărtate portretele împăratului și împărătesei” și înlocuite cu cele ale „majestății românești”. [18]

4. Constituirea nucleului politic al „Daciei Mari” (Societatea „Carpații”)

● Loviturile primite de Iredenta română din partea serviciilor secrete ale Austro-Ungariei au determinat schimbarea de tactică. În acest context, la 24 ianuarie 1882, pe suportul Iredentei române, a luat ființă, la București, Societatea „Carpații”, [19] în care a fost cooptat și Eminescu. Scopul declarat al societății a fost sprijinirea ardelenilor emigranți cu slujbe și locuințe în capitala României, însă scopul real era eliberarea Transilvaniei și refacerea „Daciei Mari”. În acest sens, programul Societății a fost subordonat pregătirii luptei de eliberare a românilor ardeleni de sub dominația austro-ungară.

● Societatea „Carpații” a început să desfășoare o acțiune susținută împotriva stăpânirii dualiste și în apărarea ființei naționale. [20] Unii membrii au primit sarcini să difuzeze manifeste incendiare și să militeze prin toate mijloacele de comunicare pentru reîntregirea politică și teritorială. Eminescu s-a remarcat și în noua situație prin poziția fermă adoptată față de interzicerea de către autoritățile ungare a utilizării limbii și a unor manuale școlare românești, în special de geografie, istorie și literatură, deși acestea fuseseră aprobate de către Viena. [21] Societatea „Carpații” a fost considerată, chiar de la înființare, ca periculoasă pentru siguranța Imperiului austro-ungar. Se pare că imediat după înființare, serviciile secrete austriece au reușit să o „penetreze” informativ. [22]

● Zvonul privind intențiile refacerii Daciei Mari au început să circule peste Carpați, în Transilvania. În acest context, autoritățile de la Budapesta au intensificat măsurile necesare prevenirii manifestărilor de simpatie sau de susținere a luptei naționale a românilor. Eminescu a simțit ostilitatea crescândă și tot mai violentă a politicianilor români, îndeosebi a liderilor Partidului Conservator față de proiectul „Daciei Mari” sau a „statului daco-român”. El a fost tot mai conștient că poziția lui la ziarul „Timpul”, precum și atitudinea sa critică la adresa politicianismului antinațional, l-au transformat într-o adevărată țintă. În același timp, i s-a întărit convingerea că, odată ce a apucat pe un drum care cerea jertfă, era menit să înfrângă relele sau să piară, nu să li se plece lor!

● Dintr-o astfel de cugetare de geniu s-a născut ideea Luceafărului, pe care Eminescu l-a prezentat, „șlefuit”, la „Junimea”, în 8 octombrie 1882. Versurile sale au sintetizat ideea destinului omului de geniu, prezentă și în poeziile sale din tinerețe, precum Gemenii, Povestea Dochiei, Ursitorile sau Povestea magului călător în stele. Toate acele personaje sau întâmplări făceau parte din patrimoniul ancestral al neamului, la renașterea căruia Eminescu lucra și cu gândul și cu fapta, fără tihnă și fără odihnă. În noul context, Eminescu a fost atacat dur de către publicații din Austro-Ungaria, cu care a început o polemică acerbă. Autoritățile Imperiului austro-ungar au atârnat asupra sa politicieni români obedienți Vienei, iar diverși agenți amenințau cu ocuparea „Valahiei”. El a explicat că așa-numitul „iredentism românesc” nu era decât reacția firească față de ocuparea unor ținuturi românești de către Imperiul austro-ungar și a asupririi românilor, arătând că „România iredenta” nu exista decât „în imaginația maghiarilor”, iar „Daco-România” constituia o „invențiune austro-rusescă, făcută de a fi opusă de o putere celeilalte”. Însă, el s-a simțit obligat de propria-i conștiință să afirme public faptul că mișcarea de eliberare a românilor „de peste munți” era „un adevăr” și „o realitate etnologică”. [23]

● Precum se știe, viabilitatea proiectului a fost testată „pe viu” de către Societatea „Carpații” la începutul lunii iunie 1883. Folosind prilejul dezvelirii, la Iași, a statuii ecvestre a lui Ștefan cel Mare (sculptată de Emmanuel Frémiet), Societatea „Carpații” a dorit să testeze reacția concomitentă a celor două imperii – austro-ungar și țarist – față de proiectul etno-politico-statal al cărui mentor principal era Eminescu. La ceremonia respectivă, desfășurată la 5 iunie 1883, au participat aproape 10.000 de români din toate

provinciile românești, inclusiv un grup restrâns de români basarabeni. Eminescu a participat în calitate de delegat al ziarului „Timpul”, în realitate ca reprezentant al Societății „Carpații”. El venise hotărât să facă publică viziunea sa asupra proiectului etno-politico-statal, cu invocarea voievodului Ștefan cel Mare, ca justițiar al nației românești. În acest sens, pregătise ultima variantă din Doina, scrisă în spiritul doctrinei Societății „Carpații”, pentru a fi citită la ceremonie.

● Însă, unii politicieni, în frunte cu liberalul Petre Grădișteanu, profitând de faptul că festivitățile au fost onorate de prezența regelui Carol I, au transformat momentul, voit sau inconștient, într-o „serbare guvernamentală”. Incitățile la luarea prin forță a „provinciilor surori” ocupate de Imperiul austro-ungar, omisiunea Basarabiei dintre „provinciile surori” care trebuiau eliberate, [24] neînțelegerile între conservatori și liberali în privința interesului, necesității și modalităților de susținere a proiectului, au dezvăluit lipsa de coeziune a ideilor și faptelor necesare pentru reușita acestuia. Aceste realități nepercepute corect de cei mai mulți dintre cei implicați în realizarea proiectului au fost sesizate cu claritate de către Eminescu. Așa se explică de ce n-a participat la solemnitatea de dezvelire a statuii lui Ștefan cel Mare [25] și nici n-a prezentat poezia „Doina” la manifestația publică, citind-o abia în seara zilei de 5 iunie 1883, la ședința societății literare „Junimea”, ținută în casa lui Iacob Negruzzi. O enigmă ascunde, probabil, capul statuii marelui voievod, în care Eminescu nu-l va fi recunoscut pe Ștefan cel Mare (un cap cu barbă și o coroană catolică!).

● Pentru mediile politice și de presă din Viena și Budapesta, momentul respectiv, interpretat ca provocare directă, a constituit prilejul pentru a proba Europei „pericolul iredentismului românesc” de care, propagandistic, imperiul făcea caz deosebit. La rândul lor, autoritățile țariste au dat o replică simbolică la acțiunea desfășurată la Iași, lansând vestea dezvelirii a două monumente în capitala „guberniei Basarabia”: statuia țarului Alexandru al II-lea (cel care răpise județele Cahul, Ismail și Bolgrad din trupul României!) precum și bustul scriitorului Pușkin („zeul literaturii ruse”). Prin aceasta, țarul Rusiei a ținut să exprime public că nu era dispus să cedeze „gubernia Basarabia”!

● Aflat sub presiunea conjugată a autorităților austro-ungare și țariste, guvernul român s-a desolidarizat de ideea oricărui proiect etno-politico-statal care eluda „spiritul” congresului de la Berlin și „ordinea germană” impusă și apărută în spațiul etnic românesc printr-o înțelegere tainică dintre cele două imperii vecine. Pe cale de consecință, a fost dezavuată, practic, orice acțiune a Societății „Carpații”, fiind pusă în discuție chiar existența acesteia. Eminescu a înțeles că atitudinea respectivă va fi urmată de o lovi-tură aplicată proiectului „Daciei Mari” chiar din partea puterii politice de la București. El a simțit că puterea politică pregătește o acțiune de lichidare prin forță a societății. De aceea, din spirit de apărare a proiectului, el a adoptat public o atitudine preventivă, pentru a preîntâmpina posibilele efecte perverse asupra viitorului mișcării naționale românești.

● Agresivitatea cu care cele două imperii au reacționat față de momentul respectiv, l-a convins pe Eminescu că România era înconjurată de „rechini”, cărora nu le putea rezista decât prin inteligență politică, simț strategic și efort național. El a fost convins că ideea unirii politice a tuturor românilor în acel moment putea fi periculoasă și nepractică dacă era abordată abrupt, prin implicarea violentă a politicienilor și prin stârnirea mâniei concomitente a celor două imperii vecine.

● Eminescu a tras un semnal de alarmă în coloanele ziarului „Timpul”, arătând că în România, „o țară mică, înconjurată de puternici și uneori indispuși vecini”, ideea de luare prin forță a Basarabiei, Banatului, Bucovinei și Transilvaniei „pentru moment e respinsă de toți oamenii politici și chiar de patrioții înțelepți”. Totuși, s-a simțit dator să recunoască public că ideea de „Dacia Mare” exista în subconștientul colectiv și că „avea dreptul să doarmă tainică și liniștită în cugetul câtorva nobili visători”.²⁷ Deci, Eminescu a conștientizat că planul de a acționa în forță pentru refacerea „Daciei Mari” era nerealist și că, în contextul respectiv, devenise un vis îndepărtat! În iunie 1883 (la fel ca în 1880!), în citatul articol despre „serbarea guvernamentală” de la Iași, el s-a delimitat net de atmosfera provocatoare în care aduseseră țara demagogii momentului.

5. Reprimarea politică a Societății „Carpații” și jertfirea lui Eminescu

● Momentul „Iași”, însă, a transformat Societatea „Carpații” în dușman declarat al Austro-Ungariei, iar pe Eminescu în „obiectiv” permanent pentru serviciile sale de informații. [28] El a sesizat pericolul izbucnirii unui conflict diplomatic, apoi chiar armat între Austro-Ungaria, sprijinită de Germania și regatul României, care trebuia adus cu forța în „ordinea germană”. De aceea, a încercat să tempereze agresivitatea unor politicieni austrieci, incitați de Budapesta, care exagerau pericolul acțiunilor românești vizând constituirea Daciei Mari. Însă, guvernării de la București, preocupați mai ales de împărțirea și reîmpărțirea demnităților publice și a resurselor de putere, au acceptat fără împotrivire sau alte explicații ideea anihilării Societății „Carpații” și „potolirii” lui Eminescu, ca soluții necesare reducerii stării de tensiune între regatul României și Imperiul austro-ungar.

● Așa-numitele „discursuri iredentiste” de la Iași, din 6 iunie 1883, au constituit pretextul pentru declanșarea, de către Puterile Centrale, a acțiunii de aducere a României în „ordinea germană”. Atât Germania, cât și Austro-Ungaria i-au cerut în mod imperativ regelui Carol I să se integreze urgent în „noua ordine” europeană, deci în sistemul geopolitic instituit la congresul de la Berlin din anul 1878. Această integrare urma să fie stipulată într-un tratat prevăzut a fi semnat între România și Puterile Centrale (Austro-Ungaria, Germania și Italia), în 28 iunie 1883. Proiectul de tratat prevedea că România era obligată să se orienteze, politic, în primul rând, spre Austro-Ungaria și interzicea orice proteste pentru eliberarea Ardealului, iar condiția semnării era anihilarea revendicării Ardealului de către România. Consecința imediată a semnării tratatului respectiv era eliminarea așa-zisei influențe franceze în România și desființarea Societății „Carpații”.

● Guvernul român a acceptat destul de greu și cu rezerve regulile care îi erau impuse României. Discuțiile care au urmat au reprezentat o veritabilă bătălie diplomatică, din care va ieși un tratat secret și defensiv, care nu implica România în politica expansionistă a Puterilor Centrale, însă intrarea României în sfera de influență a Triplei Alianțe excludea existența „Daciei Mari” și, pe cale de consecință, a Societății „Carpații”. În acest context, politicienii interni, atât conservatori, cât și liberali aflați la guvernare, puternic și continuu „flagelați” direct și indirect de Eminescu, în presă, ca și după „dușul” cumplit din Scrisoarea III-a (1881), au simțit că a sosit momentul de a-l elimina pe Eminescu din viața publică și au lucrat „mână-n mână” cu „Oculța” internă și externă. Aceștia n-au luat în seamă faptul că Eminescu exprimase public și fără tăgadă nevoia de apărare a interesului național, deci înțeleșese imperativul momentului!

Deși, liderii celor două partide politice care-și disputau puterea în România erau conștienți că Eminescu devenise o valoare națională (dăduse nației „Scrisorile” și „Luceafărul!”), niciunul n-a avut timp sau n-a vrut să discute cu el deschis, constructiv, de pe poziția interesului național. Pe această cale s-ar fi putut apăra atât interesul național, cât valoarea națională pe care o reprezenta, deopotrivă, poetul și gazetarul Eminescu.

● În această acțiune perversă s-au arătat deosebit de zeloși unii frunțași ai Partidului Conservator, criticați vehement de către Eminescu pentru politica lor antinațională. [29] „Loja” din spatele Societății „Junimea” și-a avut rolul ei nefast, iar Titu Maiorescu s-a dovedit a fi „regizorul” intern („din umbră”) al întregii acțiuni. Așa a fost fabricată, ad hoc, „nebulia lui Eminescu”. S-a recurs la această soluție, întrucât „nebulia” declarată public excludea automat din viața publică pe cel ce nu putea face dovada credibilă că este sănătos. În cazul lui Eminescu, aceasta putea fi invocată, fără nici o răspundere, ori de câte ori venea vorba de scrierile sale, iar creduli se aflau destui în acele vremuri.

Deci, scopul urmărit era scoaterea lui Eminescu din viața publică! Ca variantă de rezervă, Eminescu trebuia să ajungă în fața organelor de Poliție, care n-aveau nimic cu poetul ci cu ziaristul politic – ziarist al opoziției. Cei care i-au gândit soarta erau convinși că dacă Eminescu va intra în conștiința publică drept nebun, nimic din ceea ce a scris nu va mai fi luat în considerare.

● Momentul exploatării așa-zisei „nebunii a lui Eminescu” a venit în ziua de 28 iunie 1883, când, amânându-se încheierea tratatului cu Austro-Ungaria, a izbucnit flacăra conflictului. Invocând acțiunile „subversive” ale Societății „Carpații”, Austro-Ungaria a notificat suspendarea relațiilor diplomatice cu România și a rupt relațiile diplomatice cu Regatul României pentru 48 de ore. În același timp, efective militare executau manevre armate în Carpați, iar presa ungară striga că a venit timpul ca imperiul să-și

anexeze „Valahia”. La rândul său, cancelarul Germaniei, Otto von Bismack, a amenințat Regatul României, printr-o telegramă secretă către Carol I, cu declararea războiului dacă România nu intră în „noua ordine”. Totodată, guvernului I.C. Brătianu i s-a cerut să verifice Societatea „Carpații”, sub motivul că desfășura activitate subversivă, urmărind unirea Ardealului cu regatul României. Astfel, guvernul a dispus măsuri radicale împotriva Societății „Carpații”. Poliția a trecut, în forță, la percheziționarea sediului acesteia din strada Știrbei Vodă și a domiciliului membrilor comitetului de conducere, 30 iar toți cei dovediți ca membri activi ai organizației fiind ulterior expulzați. Apoi s-a lansat semnalul: „Prindeți-l pe Eminescu și băgați-l la balamuc!” Scenariul sacrificării lui Eminescu a constituit și continuă să constituie subiectul și obiectul unor ample analize și dezbateri.

- Fapta odioasă comisă împotriva lui Eminescu este confirmată, în primul rând, de modul în care a fost acoperită oficial, în stil balcanic. El a fost internat la „sanatoriul” dr. Alexandru Șuțu la „Caritatea” (Caritas) punându-i-se falsul diagnostic de „alcoolism și sifilis”. Deci, agresiunea împotriva sa a fost acoperită, oficial, cu un certificat medical. Știrea că „a înnebunit Eminescu”, nu a apărut în ziarul „Timpul”, unde Eminescu fusese redactor principal, ci în ziarul „Românul” – oficiosul guvernului, de fapt, al aripii rosettiste din partidul liberal, care se afla în polemică permanentă cu Eminescu.

- Eminescu a fost ținut în sanatoriul dr. Alexandru Șuțu până când România a aderat la Tripla Alianță, apoi a fost târât din sanatoriu în sanatoriu, cu scurte momente de libertate, până la sfârșitul vieții. [31]

Niciunul dintre cei care au participat la săvârșirea mârșavei fapte nu și-a asumat vreodată nici o parte de vină. Unii au inventat momente și scene ireale, dar credibile pentru cei „săraci cu duhul”, pentru a scăpa de urmări, iar alții, lași, au acceptat să vorbească la mulți ani de la evenimentul respectiv, când Eminescu era perceput de mulți semeni așa cum îl proiectaseră „epigonii” săi. Încercare de reconstituire a scenariului sacrificării lui Eminescu în 28 iunie 1883

- Cu puțin timp înainte de această zi fatidică pentru destinul său, Eminescu, găzduit în acel moment de familia Slavici, a simțit, probabil, că era supravegheat de aproape, cu complicitatea lui Titu Maiorescu, a cărui răceală față de el era tot mai pregnantă. Așa se explică intenția de a se muta la inginerul Constantin Simțion, din conducerea Societății „Carpații”, care devenise deja un fel de gazdă de rezervă. El își transportase în casa acestuia, puțin câte puțin, bunurile – înțelegând că nu mai poate conviețui alături de „Madame Slavici” (Ecaterina Szöke Magyarosy) [33] care era, foarte probabil, dacă nu agent, cel puțin informator al serviciilor secrete ale Austro-Ungariei. Conflictul cu această „Madame Slavici” (Kati, cunoscută cu numele de Catinca Slavici), devenise aproape permanent, mai ales după ce Eminescu începuse să critice vehement maghiarizarea numelor românești din Transilvania. În acest scenariu a fost atras și publicistul Grigore Ventura, aflat în legături suspecte cu agentul austriac Friderick Lachman.

*

- Mărturiile și sursele de epocă afirmă că în zorii zilei de 28 iunie 1883, înainte de ora 6.00, între Mihai Eminescu și gazda lui, doamna Ecaterina Szöke Magyarosy, soția lui Ioan Slavici, s-a petrecut o scenă marcată de violență verbală. Probabil că Eminescu, supravegheat de gazda sa, surmenat după o noapte de lucru, a fost provocat de către „Madame Slavici”, prin vorbe meșteșugite, pentru a-l face să devină violent. După consumarea scenei respective, Eminescu a plecat la redacția ziarului „Timpul” pentru a lua un exemplar din numărul proaspăt tipărit, a-l duce lui Titu Maiorescu și a-i arăta acestuia acuzele aduse guvernului față de încălcarea libertății presei și a gazetarului. Probabil că el a amenințat că nu se mai întoarce la gazda sa, urmând să se mute definitiv la inginerul Constantin Simțion.

- La ora 6.00, imediat după plecarea lui Eminescu, „Madame Slavici”, foarte probabil, potrivit unui scenariu dinainte stabilit, simțind că „obiectivul” scapă de sub supraveghere, a scris pe o carte de vizită: „Domnu Eminescu a înnebunit. Vă rog faceți ceva să mă scap de el, că e foarte rău (reu)”. Apoi a trimis acel înscris, printr-o servitoare, lui Titu Maiorescu, rugându-l să o scape de „nebunul” Eminescu (înscrisul respectiv, notat de Titu Maiorescu în Jurnalul său, a fost preluat de toți cei care s-au încumetat să reconstituie acele evenimente!)

- Acasă la Titu Maiorescu a apărut repede inginerul Constantin Simțion, pe care Eminescu îl considera „prieten” (până astăzi nu s-a stabilit cu rigoare dacă acesta fusese anunțat de Titu Maiorescu sau de

145 ani de la proclamarea Independenței României

madame Slavici ori venise potrivit unui plan dinainte stabilit!). Împreună (fără nici o analiză a cazului sau o sumară verificare a conținutului înscrisului), cei doi cu plecat la așa-zisa „Casă de sănătate” a dr. Alexandru Suțu, adică la spitalul de nebuni (ospiciu). Acolo, Titu Maiorescu i-a cerut acestuia să-i pregătească o cameră lui Eminescu și să-l interneze, sub motivul că era nebun (deci, nu i-a cerut să-l examineze, cum era normal!), obligându-se să achite costul de 300 de lei pe lună pentru camera respectivă.

● După ce au „aranjat” cu dr. Alexandru Suțu internarea lui Eminescu, Titu Maiorescu și Constantin Simțion s-au înțeles asupra modalităților de acțiune pentru a-l aduce la ospiciu pe Eminescu: Titu Maiorescu urma să meargă la propriul domiciliu, iar Constantin Simțion la sediul Societății „Carpații”, pentru a-l aștepta pe Eminescu, a-l imobiliza și a-l duce cu forța la ospiciu (în acest punct apare o altă enigmă: Constantin Simțion a devenit doar în acel moment complicele lui Titu Maiorescu sau ei au făcut parte dintr-o conspirație pregătită cu metodă împotriva lui Eminescu? care a fost motivul real al asocierii celor doi complici pentru a-l imobiliza pe Eminescu și a-l interna cu forța în ospiciul dr. Al. Suțu?). Singura neliniște a lui Titu Maiorescu a fost ca imobilizarea lui Eminescu să poată fi făcută „fără greutate”. Ajuns acasă, Titu Maiorescu l-a anunțat și pe Theodor Rosetti despre iminenta internare la ospiciu a lui Mihai Eminescu (fapt notat în Jurnalul său); acesta a acceptat tacit acțiunea pusă la cale (de ce trebuia să știe Theodor Rosetti? erau interesate și implicate și alte forțe oculte în anihilarea lui Eminescu?).

● Pe la ora 10.00, fără să bănuiască nimic din ceea ce s-a pus la cale împotriva lui, Eminescu a apărut într-o trăsură în fața casei lui Titu Maiorescu, având sub braț ziarul „Timpul” din acea zi (datat, conform obiceiului vremii, o zi mai târziu), în care publicase articolul „Pentru libertatea presei și a jurnalistului” și protesta față de expulzarea lui Emille Galli, directorul revistei „L’indépendance roumaine”.

● Eminescu spera să-i poată prezenta lui Titu Maiorescu protestul său sever împotriva măsurilor represive luate de către guvernul I.C. Brătianu. A binecuvântat, cu privirea fixă, pe soția lui Titu Maiorescu și pe Ilie Nicolescu (care tocmai pleca de la Titu Maiorescu!), apoi l-a îmbrățișat „tremurând” pe așa-zisul său binefăcător și „prieten”, după care a avut o discuție scurtă cu Titu Maiorescu, al cărui conținut nu se cunoaște. Pentru a-l abate de la gândurile care i se înfiripaseră în suflet (nimeni până astăzi nu s-a întrebat de ce tremurase Eminescu atunci când l-a îmbrățișat pe „bine-făcătorul” său!), Titu Maiorescu i-a arătat statuile reprezentând „pe Hermes și pe Venus din Melos”, la care Mihai Eminescu a răspuns, cu privirea în extaz: „Lasă, că va reînvia arta antică!” (Deci, Eminescu încă mai credea în realizarea proiectului Daciei Mari, chiar în pofida piedicilor puse de către politicienii români, în special de către conservatorii obedienți Puterilor Centrale, în rândurile cărora se afla și Titu Maiorescu!).

● Potrivit planului stabilit cu acel Constantin Simțion și cu dr. Alexandru Suțu, fără nici o remușcare, teamă sau compasiune față de cel pe care-l numea „prieten”, Titu Maiorescu i-a spus lui Eminescu „că trebuie să se ducă la Simțion” (adică la sediul Societății „Carpații”), care fusese instruit, știa ce are de făcut!). Eminescu a acceptat și i-ar fi cerut 5 lei pentru trăsură, pe care Titu Maiorescu spune că i-a dat (cu toate că fiica sa, Livia, într-o scrisoare către I. E. Torouțiu, din 21 aprilie 1939, va spune că i-ar fi dat doar „2 lei pentru birjă”), apoi Eminescu „a plecat cu trăsura acolo” (adică la sediul Societății „Carpații”).

Probabil că Titu Maiorescu l-a pus pe urmele sale pe gazetarul Grigore Ventura, pentru a fi siguri că totul va decurge conform planului și Eminescu va ajunge la sediul Societății „Carpații”. (Nimeni n-a explicat riguros de ce gazetarul Grigore Ventura n-a fost afectat de expulzarea directorului revistei „L’indépendance roumaine”, cu toate că el era redactor la acel ziar! Impli-carea lui în urmărirea și imobilizarea lui Eminescu a avut probabil, girul Poliției, acesta cumpărându-și libertatea cu prețul libertății lui Eminescu, gazetarul care apăra libertatea presei împotriva măsurilor luate de o guver-nare violentă!).

● Ajungând în apropierea Societății „Carpații”, Eminescu a văzut, probabil, vânzoleala creată de Poliție, care percheziționa sediul acesteia și a intuit că „binefăcătorul” său îi pregătise o capcană. El nu știa că înăuntru îl aștepta Constantin Simțion cu o echipă pregătită pentru a-l imobiliza și a-l interna la ospiciu (deci, Constantin Simțion acționa cu girul și sub oblădu-irea Poliției!). Cu inteligența-i cunoscută, Eminescu a devenit precaut și fiind convins că dacă ar fi intrat în sediul societății era reținut de Poliție s-a întors din drum, încercând să găsească un loc de refugiu pentru a afla ce se petrece cu adevărat și a găsi un mijloc de apărare.

145 ani de la proclamarea Independenței României

● Din acest moment, reconstituirea acelei zile este dificilă, întrucât s-a făcut, în bună măsură, pe baza relatărilor lui Grigore Ventura (cel pe care I.L. Caragiale avea să-l „imortalizeze” sub numele personajului Rică Venturiano!), consemnate abia în anul 1911, de Al. Ciurcu în ziarul „Ade-vărul”. Potrivit acestora, Eminescu, schimbându-și traseul, s-ar fi dus la Capșa, unde l-ar fi întâlnit pe Grigore Ventura, care l-ar fi informat despre interzicerea Societății „Carpații”. Eminescu ar fi reacționat violent, începând să țină un discurs „politico-socialo-național”. Apoi, înfierbântat, ar fi scos un pistol, ar fi amenințat-o pe soția patronului, Marie Obeline Vautier, și ar fi strigat „la toate aceste nu-i decât un leac. Să îl împușc pe rege!” Grigore Ventura i-ar fi propus să meargă împreună la palatul Cotroceni pentru a-și pune planul în aplicare. Eminescu a fost de acord, astfel că au plecat împreună, au ajuns la poarta palatului, însă „poarta nu s-a deschis”, regele nefiind în București. Tot Grigore Ventura l-ar fi convins pe Eminescu să meargă la Mitroșevschi, la baie!

● Aceasta a fost versiunea oficială, vreme de aproape 70 de ani, deși, între timp, apăruseră și relatări Liviei Maiorescu și ale lui Constantin Dimitriu. Din aceste relatări reiese clar că Eminescu n-a trecut pe la Capșa, nu a amenințat pe nimeni cu pistolul și, totuși, a fost ridicat „de acolo” (baia Mitroșevschi) de către „prieteni” săi, care doreau să-l ducă... la „balamuc”.

● „Scena cu pistolul de la Capșa” și „afirmația lui Eminescu că îl va omorî pe rege” au constituit piesele tezei nebuniei sale. Ele au fost asumate numai de către Grigore Ventura, după ce Eminescu fusese declarat nebun, iar internarea sa în ospiciu justificată cu „acte în regulă”. Cel mai important martor al scenei „cu pistolul” a fost, fără îndoială, Marie Obeline Vautier, soția patronului de la Capșa, prezentată de Grigore Ventura ca persoana amenințată de către Eminescu. Însă, în anul 1909, această doamnă și-a publicat „Memoriile” la Paris, dar n-a menționat absolut nimic despre „scena cu pistolul de la Capșa”, deși nu putea omite o asemenea întâmplare din viața sa! În ultimii ani, unii cercetători ai scenei jertfirii lui Eminescu, plusând, sugerează că prezența lui la Capșa ar fi avut cu ca scop întâlnirea altor confrăți cărora să le aducă la cunoștință cele ce făceau în acea zi guvernul și curtea regală. Există și percepția potrivit căreia Eminescu ar fi fugit la Capșa, unde se afla reprezentantul diplomatic al Americii în România. (Sunt, probabil, speculații, dar cercetările ulterioare vor avea darul să clarifice și acest aspect încă nedescifrat!).

● Traseul lui Eminescu din acea zi a fost lămurit prin relatările lui Constantin Dimitriu și Ioan Slavici. Este foarte probabil ca, simțind că vor să-i pună lațul, Eminescu s-a refugiat în baia publică Mitroșevschi (aflată nu departe de sediul Societății „Carpații”), unde agresiunea Poliției asupra sa devenea mai puțin probabilă! Această ipoteză este confirmată de Constantin Dimitriu, care, la două săptămâni de la „internarea” lui Eminescu, într-o scrisoare trimisă lui Mihai Brăneanu, redactorul șef al ziarului „România liberă”, afirma că Eminescu „a simțit totodată că vor fi siliți cei de lângă el să-l asigure la Balamuc. Deci a fugit într-o baie unde a stat mai toată ziua ascuns”. Astfel era relatat, probabil, evenimentul în lumea jurnaliștilor, la scurt timp după producerea sa.

La fel avea să relateze și Ioan Slavici, care confirmă că „La d-l T. Maiorescu el s-a stăpânit, dar s-a dus apoi să ieie o baie ca să-și potolească nervii și de la baie a fost dus (cu forța, n.n.s!) la casa de sănătate”.

● Pentru conspiratorii care lucrau potrivit unui plan, izolarea lui Eminescu în baia publică Mitroșevschi, a fost o șansă de a-l imobiliza fără incidente, întrucât baia publică era singurul loc în care acesta era nevoit să intre fără a avea asupra sa arma de apărare (în orice alt loc, Eminescu ar fi putut opune rezistență, iar arestarea sa putea genera un scandal public!). În procesul-verbal întocmit de Poliție în aceeași zi, în jurul orei 19.00 se afirmă că „Eminescu a venit singur la Băile Mitroșevschi și, fiind atins de alienație mintală, s-a încuiat singur pe dinăuntru și a refuzat să deschidă”.

● Grigore Ventura, care cunoștea planul privind imobilizarea lui Eminescu și internarea sa în ospiciu, primise misiunea să-l rețină pe acesta într-un loc de unde să poată fi ridicat fără incidente. Astfel, l-a încuiat în baie, unde, după informațiile furnizate și de alți martori, apa fierbinte a curs timp de opt ore.

Potrivit propriei declarații, Grigore Ventura a plecat „să înștiințeze pe prefectul poliției” de faptul că un nebun s-a închis în baia publică și că „trebuie să ridice un nebun de la baia Mitroșevschi” (afirmația sa nu se confirmă; declarația a fost făcută, cu siguranță, pentru a-și scăpa pielea, el arătând că a sesizat Poliției un caz deosebit, de nebunie manifestată cu violență!; cu siguranță că șeful Poliției cunoștea numele Eminescu,

purtat de redactorul șef al ziarului „Timpul”!) Tot Grigore Ventura a fost cel care i-a anunțat pe doi dintre prietenii lui Eminescu: Gheorghe Ocășanu și V. Siderescu de la Societatea „Carpații”, care au ajuns acolo după aproximativ 8 ore (este interesant de aflat ce s-a întâmplat timp de 8 ore, când nici Poliția, nici „prietenii” lui Eminescu n-au intervenit!). Probabil că V. Siderescu, odată sosit la baia Mitrașevschi, a crezut că Eminescu fusese atins de alienație mintală, dar Gheorghe Ocășeanu, care era „om de încredere al șefului Poliției” (fapt dat în vileag de Ioan Slavici!) știa ce are de făcut și din ce rațiune.

● Cei doi „prietenii” ai lui Eminescu au plecat să anunțe Poliția, înfrumându-l pe comisarul C.N. Nicolescu de la Secția 18 Poliție de faptul „că amicilor lor d-l Mihai Eminescu, redactorul ziarului Timpul, ar fi atins de alienație mintală, că s-au dus la stabilimentul de băi din str. Poliției nr. 4, de acum 8 ore și că, încuindu-se-n baie pe dinăuntru, refuză să deschidă”.

Tot ei l-au căutat și l-au informat pe Constantin Simțion despre situația „prietenului” său (poate se va afla vreodată unde a stat în acest timp și cu ce s-a ocupat acest Constantin Simțion!).

● Astfel a fost pus în aplicare, împreună cu Poliția, planul de imobilizare a lui Eminescu (care trebuia să pară legal!). Cei trei s-au deplasat la baia Mitrașevschi, fără Grigore Ventura („maurul și-a făcut datoria”), cu o dubă cenușie trasă de cai și cu un echipaj condus de comisarul C.N. Nicolescu.

După cum reiese din procesul-verbal întocmit de Poliție, l-au găsit „pe nenorocitul Mihail Eminescu, dezbrăcat, silindu-se să închidă ușa-i și avea aerul de a fi speriat de vederea noastră...”). Cei de față au încercat să-l calmeze, dar „drept răspuns, se repede la amicii săi și la servitoarea băii, îmbrâncindu-i pe ușă, apoi aruncându-se în baia plină cu apă, stropea pe oricine voia să-l scoată afară”. Eminescu l-a rugat pe V. Siderescu „să-i aducă o pereche de pantaloni negri, negri de tot”. Acesta a plecat să-i îndeplinească dorința, iar ceilalți „prietenii” ai săi au forțat ușa cabinei băii pentru a pătrunde înăuntru.

● Eminescu s-a împotrivit, dar „prietenii” săi l-au doborât și l-au îmbrăcat în cămașa (comisolul) de forță, apoi l-au târât afară și l-au urcat cu forța în birja morții. Ion Russu-Șirianu, care a văzut scena, alergând prin București să-l caute pe Eminescu!, avea să afirme ulterior că: „Am auzit glasul său cel adevărat strigând cu deznădejdea celui care se îneacă –Ajutor!”. Răpitorii l-au condus apoi la Institutul „Caritatea”, unde l-au „confiat” doctorului Alexandru Suțu, iar comisarul de poliție l-a rugat pe acesta „a-i da îngrijiri excepționale”.

● Între timp Poliția, cu complicitatea soției lui Ioan Slavici (madam Kati), i-a perchezitionat locuința, i-a ridicat bunurile, a umblat prin hârtii și manuscrise, sperând să descopere ceva compromițător. Dar nu a deschis o anchetă, așa cum proceda de obicei în asemenea cazuri și cum cerea legea. Comisarul C.N. Nicolescu, împreună cu „amicii” lui Eminescu, s-au întors la baia Mitrașevschi și au constatat că „toate hainele și chiar ciorapii erau aruncați în apa din baie”.

Apoi au fost inventariate toate lucrurile găsite, inclusiv cheia de la camera lui Eminescu (lipsea pistolul despre care pomenise Grigore Ventura!), după care s-a întocmit procesul-verbal de constatare a situației. Acesta a fost semnat de comisarul C.N. Nicolescu, Constantin Simțion, V. Siderescu, Gh. Ocășanu, Mark David (un client sau asistent al dr. Suțu, probabil cel care a adus cămașa de forță!), Johan Paulina (femeia de serviciu a băii) și Ana Mitrașevschi (patroana băii).

● Hainele lui Eminescu au fost duse acasă la Ioan Slavici și aruncate în camera unde locuise poetul, apoi ușa a fost sigilată (faptul este atestat într-un Post-scriptum, semnat de comisarul C.N. Nicolescu, Ecaterina Slavici și V. Siderescu).

● În acea după-amiază, Titu Maiorescu a plecat tainic într-o lungă vacanță prin Europa occidentală, pentru refacere, iar Eminescu a fost închis într-o casă de nebuni, pe malurile Dâmboviței, pentru meditație!

Presimțindu-și sfârșitul, cel care în „Luceafărul” se considera în „lumea lui”, „nemuritor și rece”, în decembrie 1883, oficial declarat nebun, a putut să creeze cel mai tulburător poem filosofic al său, Odă (în metru antic).

Citiți-l și recitiți-l și reflectați.

Cât de nebune puteau să fie mintea și simțirea care l-au creat?

Îl redăm integral:

Nu credeam să-nvăț a muri vreodată;

145 ani de la proclamarea Independenței României

Pururi tânăr, înfășurat în manta-mi,
Ochii mei nălțam visători la steaua
Singurătății.

Când deodată tu răsăriși în calea-mi,
Suferința tu, dureros de dulce...
Pân-în fund băui voluptatea morții
Neîndurătoare.
Jalnic ard de viu chinuit ca Nessus,
Ori ca Hercul înveninat de haina-i;
Focul meu a-l stinge nu pot cu toate
Apele mării.
De-al meu propriu vis, mistuit mă vaet,
Pe-al meu propriu rug mă topesc în flăcări...
Pot să mai renviu luminos din el ca
Pasărea Phoenix?
Piară-mi ochii turburători din cale,
Vino iar în sân, nepăsare tristă;
Ca să pot muri liniștit, pe mine
Mie redă-mă!
(1883, decembrie)